

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕНКО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II, пом.
Конто потр. шва. 143.322.
Адреса для реєстрації:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Реклама не чекатиметься.

ПЕРЕДПОДАТА:
Місячно в цілому 450 зм.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 алі, Німеччині 750
зм., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. з. Р.
Німеччині 150 марк, Австрії 750
зм., Англії 750 алі, Японії
100 ієн.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
Ціна
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Польська політика і Ліга Націй.

Зміна тактики на міжнародній арені. — Зворот у французькій
опінії. — Чому Польща не повинна ввійти до Ради Ліги.

У „Revue Internationale“ з 1-го бе-
резня ц. р. знаходимо статтю проф.
М. Лозичського п. з. „Ліга Націй і
Польща“, з якої подаємо тут деякі
місця в перекладі:

„На IV. Зборах Ліги Націй у ве-
ресні 1913 р. Польща поставила
свою кандидатуру до Ради цих
Зборів, однак не мала успіху. Ха-
рактеристичне, що польський уряд
у своїй заяві в соїмї признався,
що причиною цієї невдачі були про-
тести Українців і інших поневоле-
них народів у Польщі та їх поклик
до всесвітньої совісті... Французькі
збори з 11. мая 1924 р. дали пе-
ревагу лівою більшови і Ерріо та
Пенлеве, які перші підписали про-
тести проти білого терору в Польщі.
Тепер стали один президентом міні-
стрів, другий президентом парла-
менту. Польща була в небезпеці,
що її політика супроти поневоле-
них народів зустріне з великою
опозицією в урядових французьких
колах. Тоді вона рішила: не змі-
няючи політики супроти поневоле-
них народів, змінити тактику су-
проти міжнародної опінії. Уряд
продовжує немилосердно переслі-
дувати всіх тих, які заважали ста-
вати в обороні поневоле-
них народів, силою вбиває на чужині пе-
реконати оборонців поневоле-
них, що їх протести є безпідставні.
У цьому напрямку пішла велика
пропаганда в Лондоні, Парижі та
Женеві.

„Одночасно польський соїм при-
няв закони про мову. Ці закони є
в дійсності знаряддям полонізації
в руках польського уряду, але на
чужині замальовують їх як доказ
ліберальних тенденцій Польщі су-
проти своїх меншостей. Пригадан-
ня, що на V-их Зборах Ліги Націй
у жовтні 1924 р. мін. закорд. справ
Скшинський заявив, що ці закони
задовольняють національні меншо-
сти і ще раз обіцяв, що польський
уряд заснує український універси-
тет. Треба признати, що до поль-
ської пропаганди прислухались не
є один напрямку. Рада Ліги Націй,
розглядаючи в осінні 1924 р. укра-
їнську справу проти Польщі, відмо-
вила від інтервенції для охорони
б. мід. Українців поневоле-
них Польщею і вдовольнилась польськими
оголошеннями про „ліберальну“ політику
супроти національних меншостей.

„Ті, що підписали протести про-
ти білого терору в Польщі, вважа-
ли своїм обов'язком звернутись до
неї з виношеннями і поклонами.
Пенлеве написав передмову до од-
ної книжки про польську армію, а
Ерріо, який мав славу між украї-
нцями та іншими поневоле-
ними народами їх широго прихвального, анду-
гував недалеко в „Mezager Polonais“
статтю, яку можна вважати збелі-
заним сучасної Польщі. Цей самий
зворот помітився в лівій фран-
цузькій пресі, однією з таких ро-
бок французьку науковця ошано,
польський уряд в оговорюючи по-
літику своєю крок наперед, при-
нагоди вступу Німеччини до Ліги
Націй він обмінявся постійною

місця в Раді Ліги. Це прохання є,
на нашу гадку, неоправдане...“

І тут автор подає цілу низку ар-
гументів: що в Раді Ліги повинні
сидіти лише великі держави, які
справді кермують міжнародною
політикою, а такою Польща не є

Женевські відгомони.

Парламентарні дебати.

Рівночасно йдуть дебати в двох
парламентах над застосуваннями в
Женеві подій: в польському
соїмї та німецькому парламенті.
Почнемо від Варшави. Прем'єр
Скшинський вголосив на засіданні
соїмової комісії для закордонних
справ обширний реферат про же-
невські події та обронив свого
становища в тому, чому він зго-
дию на нестале місце для Польщі
в Раді Ліги Націй. Він зазначив,
що женевські наради почалися під
знаком „liberum veto“ з двох го-
рин: Швеції проти призначення
Польщі місця в Раді Ліги і Бра-
зилії проти входу Німеччини до
Ради Ліги без подання рефер-
ти складу тієї Ради та без при-
значення в ній місця для Бразилії.
І от саме ця зв'язка з „вегом“
справа складу Ради була цен-
тральною точкою женевських на-
рад, а інша далеко важливіша спра-
ва того, як забезпечити мир Евро-
пі, як унеможливити міждержавні
конфлікти, зійшла на дальший
план.

Польща, по думці Скшинського,
репрезентувала та заступала те
друге становище, тобто гляділа на
те, чи зміна відносин у Раді Ліги
зможеться насправді служити інте-
рсам миру. Народи, що почалися
від „вега“, довели до відомих на-
слідків, а могли довести до дале-
ко гірших, бо до кризи в самій
Лізі Націй. У зв'язку з тим могла
наступити криза самих льоккар-
ських договорів, бо введення їх
у життя було зв'язане з вступом
Німеччини до Ліги Націй. Посу-
лятом Польщі було рівночасно з
Німеччиною ввійти до Ліги Націй,
але не з огляду на престиж, але з
огляду на інтереси миру, бо „Поль-
ща не вірить, щоб забезпечення
миру і морального роззброєння
було можливе без спільного за-
сідання Польщі з Німеччиною в Ра-
ді Ліги, де сильні наради в миро-
вій атмосфері могли би довести
найкраще до можливого спокій-
ня“. 90 відсотків народів, зборяних
у Женеві — казав пагетично
Скшинський — визнало слушність
іншого узasadновання!

Надзвичайний висловив
погляд, що Польща осажула ве-
ликий суцес у Женеві доставля
записання нестало-го місця в Раді
Ліги, чого ще так недавно не
могло ніх добути.

Посол Стронський за-
значив у дискусії, що справа поз-
скапала Польщю місця в Раді Ліги
була цинкозним педиготомом, а да-
лі не нахилила слів обурення на те,

і ймовірно не буде ніколи; внут-
рішнє становище Польщі як дер-
жави є без реальної сили і сумні-
вої майбутності; сповнене прохан-
ня Польщі дасть приєд інших ма-
лих державам домагаться постійно-
го місця в Раді; Польща не до-
держала своїх обіцянок суароти
Европи і власних прийнятих законів;
боронячи Польщі, Ліга створить на
найближчих 50 літ нову Альбацию
та Льогарингю.

що вороже до Польщі та її дома-
ганням стачиває заяв другий соці-
алістичний інтернаціонал, тобто ні-
мецькі соціалісти, бельгійський де-
легат Вантерверте і шведський де-
легат Унден. Б. й як же є можли-
во, а в голові Стронського це ніяк
і поміститись не могло, щоб про-
ти польських догачнів (які че-
кає граф Скшинський) могли ви-
ступати якісь такі соціалісти, хоч
вони й міністрами. Вантерверте
був тільки за несталим місцем для
Польщі в Раді Ліги, а англійські
соціалісти виступили Унденом як
окрему мова на його виступи про-
ти Польщі.

Посол Сейда казав, що пер-
ш за все Женевською нарадою запев-
ни польські мірошати чинники про-
те, що 999 відсотків промовців за
одержанням Польщею становища в
Раді Ліги, але ті запевнення не здій-
снювалися. Розглядаючи справу обес-
твано, слід ствердити, що Льоккар-
но збанкрутувало, коли не фор-
мально, то на вський випадок у мо-
рально-політичному розумінні, ін-
шими словами „дух Льоккарна“ роз-
віявся. І хоч Німеччині з тактичних
зглядів не випадало зривати Льо-
карна формально, та не спрямову-
вати проти себе опінії всієї Європи,
то для всіх ясно, що німецький на-
род перенятій усім іншим, тільки
не духом Льоккарна. Штрессман за-
явив у німецькому парламенті, що
німецька делегація здобула з Же-
неви максимум того, що можна здо-
бути. Коли мова йде про переоб-
рачування складу Ради Ліги, то Штрес-
ман має повну рацію.

З того робить Сейда висновок,
що Німеччина побідила і як би не
„вего“ Бразилії, то в Раді Ліги бу-
ло би наступило пересунення сил,
дуже некорисне для Польщі. Тіль-
ки одно з усіх женевських нарад є
додатнім, а то те, що Німці знали
щодо. А сама справа одержання
Польщею сталого місця в Раді Ліги
аже пересуджена. Сейда піддає в
сумнів доцільність теперішньої поль-
ської закордонної політики, що ан-
гажується виключно в напрямі то-
го, що робить Франція та Англія.
Він заявив, що соїм мусить оголо-
шувати домагання постійного місця
в Раді Ліги. В дискусії заборала
це голос посол Ганк і Цюмекський.
Скшинський відповідав на деякі за-
явги і висловила свою погляд, що
Польща винишла з Женеві добре а
нашого помину.

У швейцарському парламенті, як ві-
домо, апрошували Женевську Поль-
щю швейцарським. 11. березня 253 го-
досили проти Ліги. В дискусії за-
-

гати голос представників всіх пар-
тій. Провідник націоналістичної гра-
ф Вестарп заявив, що вислід же-
невських нарад є зливом для Ні-
меччини. Німецькі делегати повинні
бути покинуті Женеву та відклади-
ти своє подання про принагт до
Ліги Націй. Штрессман повинен був
свій протест проти наділення Поль-
щі місця в Раді Ліги довести аж
до останньої консекавенції. На бу-
дуче уряд мусить застерігтися про-
ти всякого удрілення Польщі місця
в Раді Ліги, чи то сталого, чи на-
сталого.

Партійний товариш Штрессмана
пос. барон Райбаден зазначив,
що для нього Ліга Націй не є
нічим іншим, як засобом для до-
сягнення користі. Німеччина мусить
вести боротьбу з метою проти-
вників. У всіх справах, казав він,
про які говорили з Польщею, от-
же і в справі торговельного тра-
кату, права населення, ліквідації ні-
мецького майна, в національних
справах і інших, Польща ніколи не
притримувалася закону, так, що не
можна передбачити, чи ми в якій
небудь справі взагалі дійдемо до
порозуміння. Тому мусить прийти
хвиля, в якій німецький уряд буде
мусити застановитись над тим, чи
йому випадає вести переговори на-
те, щоб дати польському пре-
м'єр-у спроможність ухвалити в о-
чак світа за речини миру. А тому
з імені моїх політичних приятелів
зазначу, що коли ми прийшли на
заходи до порозуміння, то справні
сиділи позитивні тези стати на пер-
шому плані нашої соціалістичної
Важко спільну працю Німеччини
і Польщі в Лізі Народів неможли-
во, доки Польща не стане на
грунті законності і права.

Соціалістичний посол Брайт-
ш в іг обронив політику німецької
делегатії в Женеві та доказував, що
вона не могла не згодитися на не-
стале місце для Польщі в Раді Лі-
ги. Цілі доказував, що порозумін-
ня з Польщею мусить настати як
найскоріше так само, як уже насту-
пило з Францією. Комуніст Ш ге-
к ер назвав Лігу Націй і Льоккарно
одним великим обманом.

Такі оцінки женевських нарад лу-
нали рівночасно в мурах парламен-
тів двох сусідніх держав, що ма-
ють зі собою цілу масу незго-
дов політичних рахунків. Один і
другі мури витримували великі не-
вдоволення та погрози і обіцнуба-
чення на адресу прогнанників, а не-
щасливий „дух Льоккарна“ ховався
стидливо по кутках та гартував се-
бе на усіх манютих несподіванках.

Америка невдоволена.

Американський сенат радий над
випадками останньої сесії Ради Лі-
ги Націй, про які мав також спра-
вляння амбасадора Гоггола. За-
гальне становище до Ліги Націй
було несприятливим. Кульмінаційною
точкою критики її діяльності була
промова голови сенатської комісії
для закордонних справ Борга. Се-
натор Борга заявив, що льоккар-
ська пакт мусить бути закінчен-
ною кимсь обіцянкам Польщі,
що насправді домагання Польщі,
щоб одержати постійне місце в Ра-
ді і ніколи не стояло. Англія та

... ..

АГРУМІНА

Політичний витриманий екстракт заступника міністра внутрішніх справ, до чого, лево-ниди, калуги, боючі і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1217/а Жидівська вулиця, кват. 18-75

"Народні Торговці".

воленій нації добитися хоч би тако-го "спростування", той всесили мусить прийняти, що впливовий орган французької опії виявив добру волю, допускаючи до "ш-ці ту" з українського боку. Жалко тільки, що редакція французького органу, допускаючи українські вис-явлення, помішала їх з дальшими нечесними й неадекватними з прямих польських інформацій. А ті ін-формації мають на меті амонити в французьку публіку оцінку кон-цепції якоїсь "секції українознав-ства", на яку ніби то були пого-дилися українські професори і які роблять перепони українській полі-тичній кола. Але — мова — поль-ський уряд не спить і небажано-нову піднімає все наново зі "секцією".

Польські інформації мають на меті одурити Європу, що ніби то щось робиться в сараві українсько-го високого шкільництва, але чи не принесе їм користь, а голов-но чи розв'яже наболілу університет-ську квестію, що найменше треба сумніватися.

З українського Закарпаття.

За назву нашого народу. — Боятися національної свідомості!

Ужгород, 21. березня.

Недавно тому один з провідних ком-ітетних руху на Закарпатті, редактор "Карпатської Прави" Іван Міжос, зве-чав на великих зборах у Сваляві, що за-карпатські Українці (так і сказав) почу-ються не тільки до національної єдності з Галичинами і Прикарпаттями, але й зма-гаються усміхатися до закарпатських українських племін і земель в одній укра-їнській державі. Промова викликала по-мітне враження на слухачів, її прийня-ли ентузіастично. Комуністична партія Закар-паття, яка у нас існує легально, про-водить по своїй думці поспішало в життя, поширюючи попри соціальну також націо-нальну свідомість в місцях закарпатського селянства й робітництва, як при помочі свого органу, так і на членських своїх ві-чах і зборах. Комуністичні послі і Закар-паття означають свою національність перш за українську — а противники до всіх інших Русини чи Русаки.

Після цієї промови Мичоса, що була по великій мірі декларативною тутешнім комуністичним національним справі, на Закар-патті замішало. Зі зрозумілими особлив-ностями чужа, настрашені заявою про на-ціонально-державну єдність українського народу від Понорау й Тиси до Кавказу. Нех там! Щоб отой забитий, затурканий закарпатський селянин, такий приступний до всяких експлуатацій чужих осіб і культур, та як думати про об'єднан-ня в одну державу зі своїми закарпатськи-ми братами, отим чином зв'язаними Україн-цями. Так на щось робляться у нас виходи, щоб витворити з нас не один народ, а "русинів" чи "русинів", до чого неспод-ом прикладають руку й такі автохтони, як от посли Куртук і ині.

Зашуміло після цієї комуністичної заяви і в тутешній пресі. В чеських газетах, що тут виходять, заводилися ціла політика про нашу націю на Закарпатті, про його відношення до інших славян-ських і т. д. Як тут тільки "фільмолги" не збудують голосу! І чого не випуску-ють! Розуміється, відбирають нам право називатися Українцями, бо це не в їх інтересі, і пишуть, що закарпатські Українці (Русини) це ніби частина якогось сла-вянського народу, ще передпотопного і т. п., одначе без означеної назви. Українці — не "славяни", що втекли перед По-ляками й бляшували сюди — тільки Русоги.

Так характеризують тут нас чеські "жидівки", що наїзнили на нашу землю і розорюють її, як у себе дома. Не Поможуть їм ні їх газети, ні деякі місцеві автохтони, що радів би вивести звідси якийсь слав'янин. Українська націо-нальна ідея це і тут виступає до пер-шого.

Бірка.

Америк. дол. 907 — 910 канад. дол. 750 — 795, чеські кор. 42412 — 42325, австр. ш. 42412 — 42325, франк. фр. 42325 — 42340, фр. швейц. 145 — 154, шилл. фунт. 9700 — 9750.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Перед укладом польського уряду?

Поодинокі польські партії, коті вхотять у склад коаліції, радили над положенням, вигоренням на засіданні рідні мін. ППС. на засі-данні ухвалили не прийняти фінан-сового плану мін. Заеховського. ППС. стверджує, що Ззз. ніякого плану справжньої снати не має і що його аргументи не відповіда-ють домагаючим ППС. ані щодо сусп. робіт ані щодо способів до-конання ошадностей в бюджеті.

24 III. рада також парламен-тарна комісія НР. і признала те-перішній фінансовий план міністра скабу і зміни бюджетової комісії в справі бюджету зал. такими, що не надаються до акцентування НР-ом.

Заповіджене на 24. III. засідання Ради мін. відложили, щоб пред-ставники коал. клубів могли по-розумітися зі своїми членами. На конференції тій предст. ППС. Ма-рек і Недзьялковський ждали віл мін. Заеховського, щоб від 1. IV. скасувати знижку платеж уряд-ників і привертнути давні платні. Домагалися фонди на сусп. роботи, редукції війська, виступлення проти самоволи адміністрації. Ствердили, що мін. Ззз. не пропонує фін. плану і не додержав зобов'язань, а старається перекинути тягарі на працюючих. Вкінці категорично до-магалися повороту Пилсудського. В дискусії представники партій дома-галися ревізії програми коаліції. Прем'єр скликав на 25. конферен-цію заінтересованих міністрів для нового розглянення будж. прелімін-яра на квітень.

Жидівське коло супроти уряду.

На засіданні сінатичної фракції вибрали нового презеса. Пос. Райх висунув кандидатуру пос. Вігоць-кого, а пос. Тон през. Гартгласа. Гартглас заявив, що становища цього не прийме, тому більшістю голосів вибрали презесом сінатич-ної фракції пос. Вігоцького.

Одси йшла дискусія в справі становища сінатів в жидівським колі в справі внесення на перехід до опозиції супроти уряду. Пос. Тон заявив, що хоч ухвалу візау в тій справі вважає шкідливою для Жидів, то в імя партійної солідарності треба її виконати. Посли Райх, Шрайбер, Айзенштайн і Вігоцький заявили за переходом до опози-ції супроти уряду, але щоб пе-редше през. Гартглас скомунікувався з прем. Схшинським. Пос. Ш пер, Інзлер і сен. Кернер заявили за негайним переходом до опозиції з зазначенням, що особа прем'єра не викликає недовіри, але він є за-слабний супроти свого кабінету. През. Гартглас заявив за перехо-дом до опозиції, а потім мав би скомунікуватися з прем. Схшин-ським для евант. шукання спільно-го шляху для розв'язання справи. У висліді ухвалили одностайно вве-сення пос. Тона, яке визнає през. Гартгласа, щоб перед засіданням жид. кола скомунікувався з прем. Схшинським.

Присуд за вбивство Матеотія.

3 Кіети повідомляють: У процесі проти обвинувачених за вбивство Матеотія завав 24. III. присуд. Ду-мні, Вольні і Воверодо засуджені на 5 літ 11 місяців і 20 днів в'язни-ці, досмертну в'язку торожівських прав і зворот судових коштів, Оза. Малакря і Біолі увільнені, засу-джений відложено виконання кари на 4 роки.

Заява довіри для уряду Бег-лєва.

Мадярські Народні Збори ухвали-ли резолюцію, яка звільняє уряд від усско. віднощальності у фальшу-ванні 1000-франків.

П. Д. В. О.

Легкодушна господарка ПДВО. публічним грошем.

На початку п. р. в адміністра-ціїні комісії польського союму по-глядаю звіт Найвищої Палати Державної Контролі про господарку Польської Діоєкції Взаємних Обез-печень, офіційної асекураційної інституції, яка за короткий час свого існування здобула собі ши-року славу серед населення. Подро-биці, які вичила дискусія, є гідні того, щоб їх увіковічити на сто-рінках преси не лише на вічну па-мять, але й на доказ того, як не повинно господарити публічним майном.

Ще одна замітка: теперішній час дає таку масу матеріалу до скан-даліної господарки публічним гро-шем, видиває на денне світло такі визнаючі факти, що чесна преса, змагаючи до направи лиха, почу-ває свою повну безсилість. Це не просто погопа, на яку складається зла воля, ігноранція, неграмотність, анархічність, самоволя, матеріальна пожадливість і т. и. Зі стійкою силою ця потопа як лава з розши-реного вулкану заливає суспільне життя. А всегати, навіть почувавши свою безсилість, слід протистави-ти тій потоці, боротися зі шкід-ливою стихією морального і мате-ріального розкладу. В тому розу-мінні справу ПДВО видиваємо мо-же не так з точки погляду і квалі-фікації типовості цих явищ (на те є ще маркантиші факти!), як радше тому, що ця офіційна установа вилася в печинки широких народних мас. Звертаючи увагу на господарку ПДВО, не руководимо-ся національними мотивами, тільки загально-громадськими.

Шож виявив звіт Найвищої Па-лати Державної Контролі, а рад-ше: що виявила дискусія в адміні-страційній комісії польського союму над господаркою ПДВО?

ПДВО, побудована на моно-полістичній і централі-стичній основі, випосажена най-вищими — так сказати — судо-вими й езекутивними правами, обезпечена принусовою допомо-гою адміністративної алази, звіль-нена від конкуренції конкурентів і пропаганди асекурації, вагу своєї помисловості і діяльності переки-нула на ділянку, яка в обезпечен-ням не має нічого спільного. І так злосливість тієї установи проявля-ється в сепатурі відданого в її неволю населення, а "теніальність" в спеку-лятивних інтересах, які пожедли значну частину публічних грошей, стягнених від населення в формі асекураційних премій.

Про першу ділянку "діяльності" ПДВО ще будемо говорити, а тепер звернемо увагу на другу, користу-ючись даними, вже виявленими польською пресою.

На перший план слід поставити будівельні підприємства ПДВО. До спільки зі Союзом будівельних кооператив (Związek Spółdzielni Budowlanych) і Загальним Союзом ло-каторів (Powszechny Związek Lokatorów) мабула вона більшість акцій Будівельного банку (Bank Budowlany). Цю трансакцію закінчено, правда, за дозволом міністерства скарбу (якого діяльність базувала-ся на відомих повноваженнях, уде-ливих міністрів скарбу, а які то повноваження тепер виявилися про-тиконституційними), та всетаки про-тизаконно, без згоди надвірної вла-ди. Будів. Банк взявся будувати готель "Гельветія" ("Helvetia") у Варшаві за швейцарським капіталом і загалом за дозволу на вивіз яєць. Ц-лу цю трансакцію пізніше заке-слювано, одначе підприємство скінчилося поважними втратами ПДВО.

Свою окрему сторінку має ПДВО і в розборі православно-го союму на Саському майдані. Трактуючи цю імпрезу яко законний інтерес,

ПДВО субсидювала Союз буді-вельних кооператив, який палився розібрати величезний собор. Ця ін-ституція, яка провадила свою бу-дівельну діяльність з нездарній роз-біри собору, існувала тільки зав-дяки фінансовій піддержці ПДВО. Одначе й тут не зроблено інтересу, тільки понесено значні втрати. Фінансуючи Будів. Союз, ПДВО мабула мала на меті на марморях собору посередньо відбити собі втрати, заподіяні біржевою грою ПДВО на акціях, веденою під кі-нець 1923 р. в порозумінні з Польським торговельним банком (Polski Bank Handlowy) і Земським кредитовим банком (Ziemski Bank Kredytowy) всупереч законним по-становам обов'язуючим ПДВО.

Найв. Палата Держ. Контролі ствердила, що не зв'язуючи на по-станови закону — ПДВО льокува-ла свої фонди (одержані з премій) в Польським торговельним банку, який і банкрутував і тепер є під судовим доглядом. Так само ПДВО льокувала свої фонди зі спекулятивними цілями і в інших банках, які закупували на її ра-хунок і ризико різні безварті ак-ції. Тісні зв'язки ПДВО і банкру-тованого банку об'єднував прези-дент ПДВО, який був членом Над-вірної Ради, а давніше директором того банку.

Недавно відбулося зібрання ві-рителів банкрутованого банку, на якому постановлено на судово-карній дорозі виступити проти чле-нів властей банку (дирекції і Над-віри) за надужиття тієї інституції. Таки чином на списку обвинувачених найдеться і президент ПДВО.

Що господарка ПДВО була, по-при ultra' легкодушності її керма-ничів, свідчить історія з фірмою "Груд". А саме ПДВО мабула від фірми "Груд" патентову ліцензію на астердадської фірми "Nonplus" на будову залізнично-бетонних доміків. Трансакцію переведено без згоди голландської фірми з умовою вибу-дувати до 1926 р. 3.000 (три тися-ч) доміків. Домів досі нема, але втрати вже є.

Ця кілька прикладів хіба вповні ілюструють господарку ПДВО пуб-лічним грошем всупереч постано-вам закону, без згоди й поперед-ньої апробати відповідних надві-рних органів. Стягаючи асекураційні премії від перевантаженого подат-ками й іншими данинами населе-ння, переводячи брутальні езекуції й секвестрації (які нераз кінчалися знищенням засеквестрованих пред-метів), ПДВО не пощадила їх са-моїх грошей, видаючи їх само-чинно на всякі спекуляційно-грі-дерські інтереси.

Не жалюючи населення, не раху-ючи з його зубожінням, ПДВО незначимо рахувалася з потребами своїх директорів і інших досто-йників. Вистане згадати, що в р. 1924 видано на тангемі для ди-ректорів і членів Ради 71.000 зол., що в інституції публічного харак-теру, теоретично необраховані на зиск, не може мати місця.

Годиться ще додати, що дирек-тор ПДВО, Грудбер, відповідаю-чий 28. січня ц. р. в адміністратив-ній комісії союму на розторбуючий діяльність ПДВО, звіт Івана, Пала-ти Держ. Контролі, отже виступа-ючи в пописовій ролі, покликає й деякими значаними нісенитидами з ділянки свого "фахіліцтва". Розводившись над історією причу-сових і непримусових обезпечень (головна тема його відповіди), між іншим "авторитативно" за-являє він, що перед війною в Гали-чині 30 проц. сільських будинків було неоселачених, що — розу-міється, викликало потребу прилу-сової асекурації. Очевидно, є де фантазія — легко кажучи. — бо

Франції супроти цього є доказом, що між цими державами існувало таке порозуміння. „Як довго такі машини — каже Борж — будуть основою політики європейських держав, то нема я балаччи про розвбросище Європи“.

З балканської політики.

Югославія, Франція, Італія.

Створення ознобленої політики між державами тив. Малої Антанти є давньою ірією великих держав. З одного боку відношення до Мадярщини та Австрії, яка жріє по залягання з Німеччиною, з другого — виконавчим поразуменні балканських держав Югославії, Болгарії та Греції, перелів і настрої супроти РСРР, ще й саворізна політика Румунії — все це складається на необхідку політичну плутанину. Тому такі держави як Франція та Італія пробують називати з цими люддянокими державами нитки окремого порозумення. Після переговорів Італії з Югославією прийшла черга на балканці югословянського мін. закорд. справ Німичці з Брітанією. Предметом розмови був балканський пакт Малої Антанти і окремий пакт Югославії з Італією та Францією. Ці пакти мають обрати з зравок порозумення Франції з Чехословаччиною щодо взаємної допомоги. Всі ці розмови є якіні гілки в двох пунатах — у ворожбін становіщі до фальшування банкнотів на Мадярщині і надії Австрії, що вона приєднається до Німеччини.

BIKER ANTIQUE

БАЧЕВСЬКОГО

Конгрес „Визволення“.

У Варшаві радив на днях конгрес „Визволення“. Взяло в ньому участь 860 делегатів з шілої держави. Образи відкрив голоси парії Малиновський. Провідником наради був віце-маршалок сенату Возницький. Звіт з діяльності партії складав Малиновський, а з діяльності парламентарної репрезентації пос. Столярський, голова соймового клубу „Визволення“. Першого дня наради 21. березня прийняв конгрес резолюцію, в якій домагається повороту марш. Пілсудського до армії. Шлий конгрес розбився на три комісії: політичну, господарську і адміністраційну. Реферати виголошували послы Понатовський, Липавець, Малиновський, Рудинський, Путєв, Богуславський, Вижиковський, Кордовський і сен. Калиновський. На другий день 22. березня прийнято шлий ряд резолюцій, прихатих комісіями. Між ними є домагання: зміни конституції в напрямі вибору президента шляхом загального голосування населення; знесення сенату; зміни виборчої організації в напрямі введення союзу листів і частинного скасування державної листи; опозиції до теперішнього коаліційного уряду; висуnutí гасло створення селянсько-робітничого уряду. Конгрес висловився дуже гостро проти освітньої політики міні. Ст. Грабського. В обсягу самоврядування конгрес домагається відновлення старостам права на провід у повітових видах і скасування всяких „сурогатів“ самоврядування як Гмітсовий Самоуправління Виділ у Львові, Тимчасові воєвідські Ради і м. а також злучення (злиття) територіяльного самоврядування зі шільним самоврядуванням. Крім того прийняв конгрес ще шлий ряд резолюцій в справі податкової і господарської політики. Закінчився він одностайним рішенням для тла воєводи, що покинули ради „Визволення“.

„Lux in tenebris“.

Пелесівська поезія слішно рекламі-
стів варшавських конференцій соціалі-
стичного "Сел. Союзу". Це ве-
лика покіш-а здержина, але по-
хильна. Мабуть, пелесівці бачать
в постановках конференції "Сел. Со-
юзу" ладну точку до співпраці і
політично-соціальної одностійності,
мабуть, в ньому шукають донци
своїх побратимів в боврозбі в укра-
їнською "буржуазію".

І справді, коли прийняти, що зміст резолюцій "Сел. Союзу" є в своїй основі і головних тенденціях вісний, що він справді відверкає політичне об'язтя цієї селянсько-соціалістичної партії, то й не можна дійти до інших висновків. Реферуючи про названу конференцію "Сел. Союзу", ми поставили були якийсь запит над змістом тих резолюцій, але досі ніде не появилося заперечення, хоч селянсько-соціалістичні послы мають під боком пепельський "Роботник". З другого боку важко допустити, щоб — будь що-будь — такий поважний орган дозволяв собі на жарт, тим більше, що винесені постанови і намічені напрями йдуть якраз по лінії пепельської ідеології й пепельської політики.

Резолюції „Сед. Союзу“ зривають і ідеєю одноголосного національного фронту, закликають боротьбу з комунізмом, зазначають своє окремішне становище у відношенні до більшості Українського Каюзу, яке можна би назвати становищем суєтливо-ідеологічного театру тактичного шантажу, та прокладають однолінійність селянсько-робітничого фронту в Польщі.

Одношлішній національний фронт це заманка українського націоналістичного дрібноштанства для зацілювання соціальної свідомості широких народніх мас. Вел українські політичні партії (за винятком комуністичної, яка зрештою є пастиєю інтернаціоналіною) спираються на селянські, яко голодний баз української нації. Разом зі селянством иде трудова інтелігенція, яка не має своїх окремих інтересів па людським оглядом і яка є тільки продуктом і еманациєю селянської маси. Ищі соціальні елементи українського народу є тільки *in statu nascendi*. Про сусідній клас в європейському розумінні поки-що не приходить ся говорити. Ищими словами: українська нація є під соціальним оглядом майже одноштанною пліткою, при чому національні інтереси тієї маси не суперечать її соціальним змаганням і навагаки. З ширшого погляду, відкинувши доктринерські карлючки і наносну фразеологію, можна говорити тільки про деяке відмінне освітлення нашими партіями політичних і соціальних явищ та про рід і градацію тактичних прийомів. Однозгідні щодо освітлення остаточної мети, приналежної конечістю і немишуєть оборотби за соціальне визволення широких мас наші партії мають все дані до створення одношлого національного фронту, а жигвеа конечістю, цогрета озороння голзаніх основ істнування нашої нації по цьому боці рижської суги приналяє нас до цього. Є це імператив бажучого моменту. Озоблізо такі партії, як Українське Національно-Демократичне Озєднання і Українське Соц. Озєднання „Селянський Союз“, правду кажучи, є від себе найменше віддалені. Реоретично „Сел. Союз“ є соціалістично-демократичною партією, а Озєднання національно-демократичною, але в суті річи їх роздільне програмовіствє, не принципальні розбіжності, тим більше не реальна дилемність, тільки жаксь сценіфічна „одержимість“, мау в остальній частині почав пронаваляти „Сел. Союз“, Удару в идею і змагання до створення одношлого національного фронту найменша можли-

було сподіватися з боку «Сел. Союзу». А, на жаль, з того боку прийшов удар, який сповзати не можна нічим меншим вважати, тільки повсякчасним затвердженням адоративного роліу або якоїсь нагальної політичної спекуляції. Керманичі «Сел. Союзу» не хлопчики, не авантаї й невідповідальні полігдани, але пардементарі, провідники і заступники народу, які повинні атакувати собі справу зі своїх сил і своїх діл.

Олігархія своєю політикою — як
говориться в декларативній час-
тині резолюції — на краєві чинни-
х, що «скупчуються біля ідеї наці-
сності і соціалістичності України»
селянсько-соціалістичні діячі не ли-
ше відрізняє в ідею національ-
ного фронту, себто ідею одно-
го фронту українського наро-
ду, але й заповнюють розбиття
яке й так розбитого Україн-
ського Союзового Клубу. „Сел.
Союз“, визнаючи демократичні
принципи, раптом перекидається на
диктатуру, навіть не на диктатуру
одної класи, тільки на диктатуру
однієї партії, шістьох союзових після
своїх партій. Непрактована досі
способом ті послы за посеред-
ництвам селянської німк кон-
ференції гуртка людей кидатиме
погрози на адресу Клубу. Той
Клуб в їхньому „неорганічному“
розумі ні є тільки тільки несе-
рашист — так двоє, як дозго блі-
шість Клубу агітається перед
диктатурою селянсько-соціалістич-
них Льюйд Джорджів. Клуб, який
с одним з проявів національного
фронту, має для них вартість
лише тоді, коли покірно й безза-
вдячно буде піддаватися мен-
шості репрезентований „Сел. Сою-
зом“. Як бачимо, то й національ-
ний фронт є для них добрий, але
під умовою, що керма сполучати-
ма в їх руках. І якше гасло фрон-
ту є дрібнобуржуазним затемню-
ванням соціальної свідомості мас.
Ось як воно! Ніхто тієї соціально-
свідомості не проявляє — кри-
селянсько-союзовиків соціалістів
Льюйд Джорджів. І якраз страх з-
ге, що політичні великани зі „Сел.
Союзу“ можуть втопнитися в наці-
ональному фронті, є головним то-
чкою відкинення ідеї національ-
ної єдності в питаннях політики і умо-
вах нашого життя під іоліцією.

"Сел, Союз" прокламує боротьбу з комунізмом, як «елементом ворожим ідеї незалежності України і зв'язання з Росією» з одного боку, а створення «одностороннього європейсько-робітничого фронту в Польщі з другого. Як бачимо, то "Сел, Союз" відкидає національний фронт з «дрібнобуржуазів» зі соціально-політичних мотивів, а соціальний фронт (за який розпинається) єдино послідовного соціалістично-партию з мотивів національно-політичних. Тут — треба признати — справу поставлено ясно, хоч неслідувало і незалежно.

За те мало ясности (хоч „Селянський Союз” поставив собі за завдання все прояснювати) мислитись в однішім селянсько-робітничім фронті в Польщі. Хто і що складається в той фронт, що мислитись в термін „працюючі маси” і т. и. — ось питання, які домагаються ясності і докладнішого з'ясування. Як хоч „селянсько-союзи” Львова, Джорджі думають, що вони винесли на денне світло, то ми сміємо твердити, що вони Олукають серед громадян, що спекулюють на наївності і глупоті громадянства.

24.4

Польські в'язниці.

[illegible]

Польська сугестія

Відгук української університетської
справи.

Французська "Correspondance Universelle" приносить для 17-го а. м. щось у роді спростування в справі своїх інформацій про проект утворення "секції українознавства" при університеті в Кожкові.

П. Лозинський, проф. міжнародного права українського університету у Львові пише нам, що українські професиори і вчителі з досвідом ріжних вид польського. Він додає, що — як це не парадокс в своїй іронізації, — малі збраних комісій польських і українських професорів, але з огляду на розбіжність думок по величезній масі осуду, як погара ставів, стоїть їхній спільний зацікавлення. Українські професори хотіли спільно виступити у комісії. Але коли дізналися, що польський уряд не має наміру створити українського університету у Львові, дали се цією українською в Кракові, заручили спільності в цій комісії. П. Лозинський задує такою, що вони з українських політиків коли позгоділи приєднання польського кинути а 25 жовтня 1924 створили інститу українського університету у Львові і що українські посли у Варшаві своїм постанови в цьому напрямку перед князівною даями, мали високі які і польська більшість відповіли. Прішні наш дописувач заперече, буває для заснування українського університету а всіма факультетами боляку наукових си

3. Такою самою обожаністю примає
дні історії, якчи ми одержали від пробо-
сови Стан. Дністровського: «Не є бран-
дом — паше він — що я записав»
є створенням українського факультету або
секції українознавства (історія, фізико-
математика) при польських університет-
ах в Кракові або загальною за кількох сек-
цій Українознавства при одному з польсь-
ких університетів». І тоді ми закін-
чення необхідно сказати, що в ці часи
університетську справу амштанів до-
получили українські колеи українські
професори злизи назад свою згоду спів-
участі і тому вправна стає, саме
українознавства мусила бути відокрем-
лена комісія під назвою наука україн-
ська, а рештою, цього бачак собі польські
уряди».

Стільки париська телеграфічна
агенція. Ухо змис як важко пона-

Зле з французькими
фінансами.

Французська преса поставилася неприхильно до проєкту санації скарбу нового міністра фінансів Перета. З огляду на те, поборою